

Immunopatologia zakażeń

dr n. biol. Agnieszka Pawełczyk

Zakład Immunopatologii Chorób Zakaźnych i Pasożytniczych

Warszawski Uniwersytet Medyczny

2016/2017

Odpowiedź immunologiczna na zakażenie/zarażenie

Oddziaływanie

---

patogen

organizm

inne czynniki

Rodzaj odpowiedzi immunologicznej zależy od rodzaju patogenu

PATOGENY ZEWNĄTRZKOMÓRKOWE	PATOGENY WEWNĄTRZKOMÓRKOWE
	WIRUSY
BAKTERIE	BAKTERIE
PASOŻYTY WIELOKOMÓRKOWE np. płazińce, obleńce, nicienie	PASOŻYTY JEDNOKOMÓRKOWE (PIERWOTNIAKI)
GRZYBY	

ODPORNOŚĆ

WRODZONA

NABYTA

FAGOCYTY

LIMFOCYTY

- MONOCYTY
- MAKROFAGI
- NEUTROFILE
- KOMÓRKI NK

- LIMFOCYTY T
- LIMFOCYTY B

ANTYWIRUSOWE MECHANIZMY OBRONNE

Interferony - są to glikoproteidy, do których wytwarzania zdolne są wszystkie komórki organizmu ludzkiego.

Interferony alfa i beta – indukcja mechanizmów przeciwwirusowych:

- ✓ Indukują kinazę białkową, która hamuje fosforylację i przez to blokuje translację wirusa.
- ✓ Indukuje syntetazę 2.5 oligoadenylową, która aktywuje endonukleazę degradującą wirusowe RNA.

ODPOWIEDŹ IMUNOLOGICZNA PRZECIWI WIRUSOM

- 1. Wirusy – bezwzględne pasożyty wewnątrzkomórkowe**
  - zakażenia ostre i przewlekłe
- 2. Mechanizmy odporności nieswoistej.**
  - IFN i komórki NK
- 3. Mechanizmy odporności swoistej.**
  - przeciwciała
  - limfocyty Tc

Immunopatologia zakażeń wirusowych

– wybrane przykłady

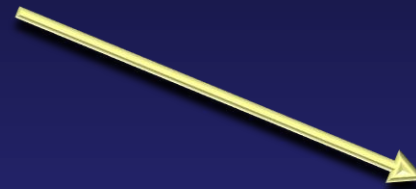
- Hamowanie odpowiedzi humoralnej
- Stymulacja mechanizmów obronnych przeciwdziałaniu interferonu
- Hamowanie i modulacja działania cytokin i chemokin
- Inhibitory apoptozy
- Zaburzanie funkcji: cTL , NK, MHC II

Unikanie
odpowiedzi
immunologicznej

IMMUNOPATOLOGIA ZAKAŻEŃ WIRUSOWYCH

1. USZKODZENIE TKANEK ZALEŻNE OD TWORZENIA KOMPLEKSÓW IMMUNOLOGICZNYCH.
2. USZKODZENIE TKANEK ZA POŚREDNICTWEM LIMFOCYTÓW.
3. ZAKAŻENIE WIRUSOWE PRZYCZYNA ZJAWISK AUTOIMMUNOLOGICZNYCH.
4. ZAKAŻENIE KOMÓREK UKŁADU ODPORNOŚCIOWEGO.

Odporność przeciwbakteryjna i przeciwgrzybicza

przeciwciała
neutralizujące

- fagocytoza
- aktywacja C (droga alternatywna)
- uwalnianie cytokin

Odpowiedź przeciwbakteryjna

Odpowiedź przeciwbakteryjna zależy od:

- typu bakterii
- budowy ściany bakteryjnej
- toksyczności/inwazyjności bakterii
- wrót zakażenia
- lokalizacji zakażenia
- szybkości rozmnażania
- fazy zmienności antygenowej

Immunopatologia zakażeń bakteryjnych

- wybrane przykłady

- Hamowanie odpowiedzi LT
- „Ukrywanie” się wewnątrz komórek
- Inhibitory fagocytozy
- Inaktywacja fagocytów

Unikanie
odpowiedzi
immunologicznej

Immunopatologia zakażeń bakteryjnych i grzybiczych

1. NADMIERNE UWALNIANIE CYTOKIN

– WSTRZĄS SEPTYCZNY

2. ZABURZENIA UWALNIANIA CYTOKIN

– PRZEWLEKŁE USZKODZENIA TKANEK

ODPORNOŚĆ NA INWAZJE PIERWOTNIAKÓW I NICIENI

- ✓ **INWAZJE SWOISTE I PRZEWLEKŁE**
- ✓ **NEUTROFILE, EOZYNOFILE, PŁYTKI KRWI**
- ✓ **LIMFOCYTY T (!) : Th1 i Th2**

Odpowiedź układu immunologicznego na zarażenie pasożytnicze

1. Mechanizmy odpowiedzi wrodzonej

2. Odpowiedź ze strony limfocytów T.

- pierwotniaki pozakomórkowe
- wewnątrzkomórkowe pierwotniaki

Immunopatologia zakażeń pasożytniczych

- **Działanie bezpośrednie**
- **konkurowanie o pokarm**
- **zaburzenia funkcjonowania tkanek**
- **niszczenie komórek**
- **blokada mechaniczna**

IMMUNOPATOLOGIA W ZAKAŻENIACH PASOŻYTNICZYCH

- IMMUNOSUPRESJA WZROST LICZBY I AKTYWNOŚCI MAKROFAGÓW
- POWSTAWANIE ZIARNINIAKÓW
- SŁONIOWACIZNA
- TWORZENIE KOMPLEKSÓW IMMUNOLOGICZNYCH
- UWALNIANIE MEDIATORÓW KOMÓREK TUCZNYCH
- WSTRZĄS ANAFILAKTYCZNY
- REAKCJE PODOBNE DO DYCHAWICY OSKRZELOWEJ
- AUTOPRZECIWCIAŁA
- NADMIERNA PRODUKCJA CYTOKIN
- IMMUNOSUPRESJA

Odpowiedź przeciwgrzybicza

Przewaga jednego z mechanizmów zależy od czynnika patogenego:

- działanie neutrofilów (*Candida albicans*).
- odpowiedź komórkowa (*Cryptococcus sp.*)

Nieprawidłowe reakcje immunologiczne mogą być odpowiedzialne za rozwój różnych patologii zarówno narządowych jak i układowych.

NADWRAŻLIWOŚĆ

NADWRAŻLIWOŚĆ

Typy nadwrażliwości:

- Typ I - anafilaktyczny
- Typ II - cytotoksyczny
- Typ III – kompleksów immunologicznych
- Typ IV - komórkowy

Nadwrażliwość typu I

Przykłady zakażeń

Wirusowych	RSV, wirus grypy, WZW A
Bakteryjnych	<i>Helicobacter pylori</i>
Pasożytniczych	<i>T.gondii</i>, robaczyce, bąblowice

Nadwrażliwość typu II

Przykłady zakażeń

Wirusowych

HBV

Bakteryjnych

Streptococcus pyogenes

Nadwrażliwość typu III

Przykłady zakażeń

Wirusowych	<i>Dengue - DENV 1–4</i>
Bakteryjnych	<i>Mycobacterium leprae, S. aureus i S. epidermidis</i>
Pasożytniczych	<i>Plasmodium sp.</i>

Typ IV nadwrażliwości – odpowiedź komórkowa opóźniona

Komórki wywołujące opóźnioną odpowiedź (głównie LCD4) musiały być wytworzone przez gospodarza w odpowiedzi na wcześniejszy kontakt z danym antygenem.

Rozróżnia się 3 rodzaje nadwrażliwości typu IV:

- kontaktowa
- tuberkulinowa
- ziarniniakowa

Nadwrażliwość typu IV:

- gruźlica
- trąd
- sarkoidoza
- leishmanioza
- listerioza
- grzybice

Nadwrażliwość typu IV

Przykłady zakażeń

Bakteryjnych

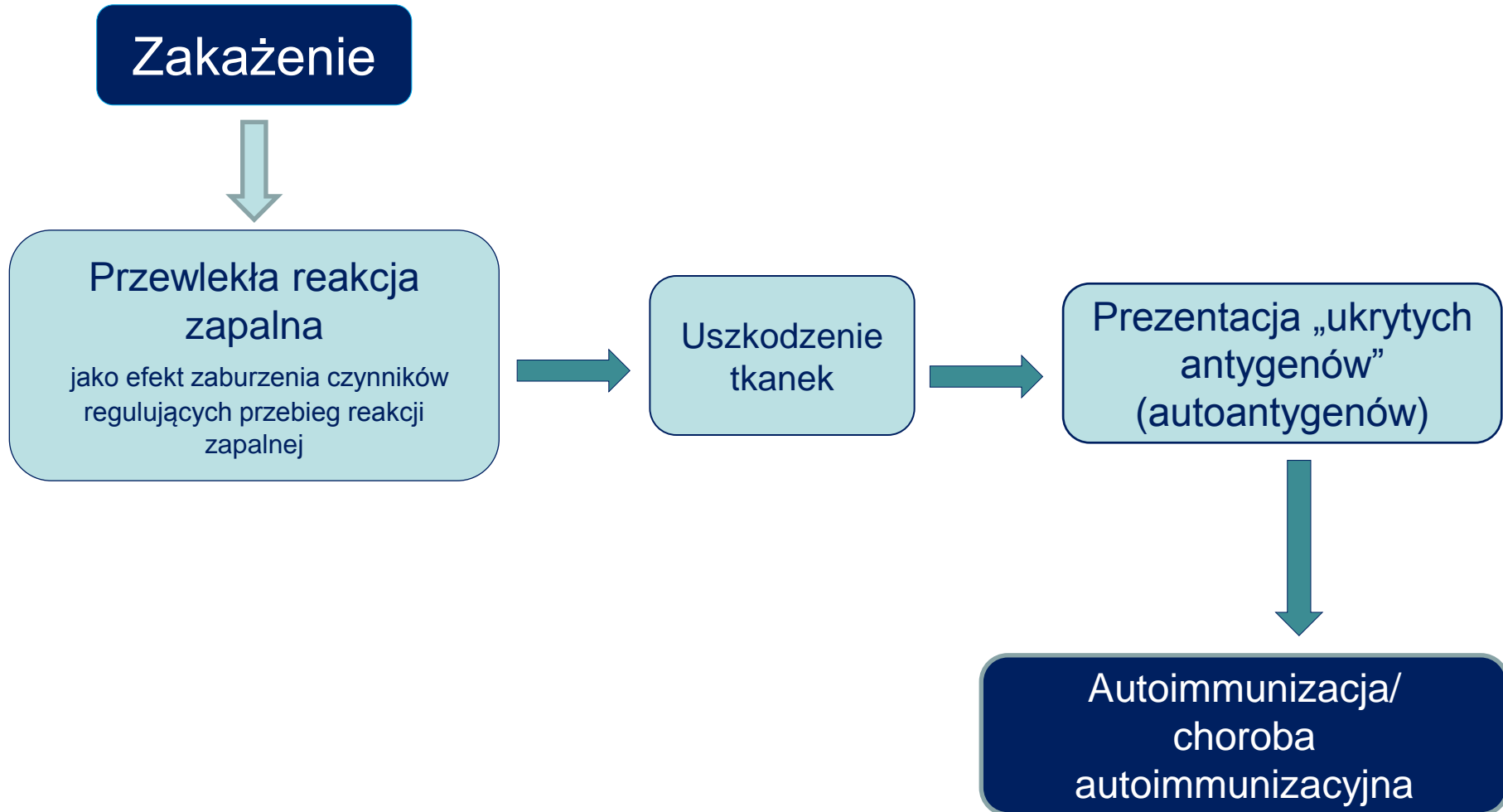
M. tuberculosis, M. leprae, Listeria monocytogenes

Pasożytniczych

Schistosoma sp., Leishmania sp

Reakcje autoimmunologiczne

Autoimmunizacja

Autoimmunizacja

- Gruźlica
- Malaria
- Zakażenia pierwotniakami i nicieniami

Niedobory układu immunologicznego

Nabyte niedobory odporności jako konsekwencja:

Przykłady zakażeń

Wirusowych

HIV, HBV, HCV, CMV, EBV, MeV, wirus różyczki

Bakteryjnych

Mycobacterium leprae, *M. tuberculosis*,
B. burgdorferi

Pasożytniczych

Plasmodium vivax, *Ascaris sp.*

Grzybiczych

Aspergillus fumigatus

IMMUNOSUPRESJA

•Wirusowe białka powierzchniowe umożliwiają wnikanie wirusa do komórek układu immunologicznego:

– HIV –

– MeV–

– EBV –

IMMUNOSUPRESJA

- **Bakterie:**
- **Organizmy eukariotyczne:**

WIRUSY

Wirusy mogą powodować immunosupresję, która umożliwia im rozprzestrzenianie

MeV

1. limfopenia
2. zahamowanie proliferacji limfocytów
3. zahamowanie produkcji przeciwciał
4. zwiększona synteza IL-4 i IL-10
5. supresja nadwrażliwości typu kontaktowego

CMV

hamowanie dopełniacza, inaktywacja kaskady dopełniacza

Zahamowanie klasycznej drogi aktywacji
dopełniacza

=> zakazane fibroblasty „odporne na lizę”.
(funkcja białek CD55 i CD69).

Upośledzenie odporności komórkowej w przewlekłym zakażeniu HBV

1. Upośledzenie reaktywności komórek prezentujących antygen wywołane nadmiarem antygenów.
2. Limfocyty T CD8+ ulegają w wątrobie preferencyjnej apoptozie.
3. Hepatocyty mają małą gęstość cząstek MHC klasy I, co znacznie zaburza efekt cytotoksyczności (w wątrobie potrzebne jest większe stężenie peptydów w komórce prezentującej antygen).
4. Cytotoksyczność hamują mutacje w strukturach przed rdzeniowych HBV, jak i w genie env, jako wynik dużego tempa replikacji HBV.

HCV

Pozawątrobowa replikacja

Limfocyty B

Limfocyty T

Monocyty

**Konsekwencje zakażenia
komórek układu immunologicznego**

Niedobory immunologiczne

- *Mycobacterium leprae*
- *Plasmodium* sp.

Aspergillus fumigatus

- **Gliotoksyna:**
  - hamowanie przyczepności i fagocytozy makrofagów
  - obniżenie efektywności odpowiedzi komórkowej

Dziękuję